

Popotnik je poročal tudi o desetem zvezku Jurčičevih spisov, v katerem sta bili povesti Slovenski svetec in učitelj in Veronika Deseniška. O prvi povesti piše, da iz dela veje iskrena domovinska ljubezen kakor v Tugomeru. O drugi povesti piše, da jo je Jurčič dokončal tri dni pred smrtjo, zato je ne smemo gledati preveč kritično, kajti »z vso pieteto bomo brali to zadnje dovršeno delo Jurčičeve muze in sklonili glave pred veličastvom smrti«. ²⁵

Enajsti zvezek je izšel tudi leta 1923 in je prinesel več krajših povesti. Ocenila sta izšli v Popotniku in Slovenskem učitelju, napisal ju je isti avtor. Posebej je pohvalil opombe na koncu knjige, ki pojasnjujejo, kdaj je nastalo posamezno delo, kje je pisatelj našel modele za posamezne osebe in kakšno je bilo zgodovinsko ozadje. Ocenila se končata tako: »Naj ne bo slovenske hiše, kjer bi ne našli Jurčičevih zbranih spisov, posebno, ker bo v doglednem času izšel že zadnji zvezek v celotni seriji Jurčičevih zbranih spisov.« ²⁶

Učiteljski tovariš je leta 1925 pisal o četrtem zvezku druge izdaje Jurčičevih zbranih spisov, ki jih je urejal dr. Ivan Prijatelj. V njem je bilo devet spisov, nekatere krajše povesti, ki jih spisal med univerzitetnem študijem na Dunaju med letoma 1866 in 1868, in nato nekatere daljše povesti, na primer Hči mestnega sodnika in Sosedov sin. Ocenjevalec navaja besede urednika zvezka, ki je napisal, da Slovenci še dolgo ne bomo imeli pisatelja, ki je pisal ljudske povesti, vaške povesti, zgodovinske in etnografske novele, za zaključek pa navaja, da spada pričujoči zvezek med najboljše literarne proizvode tega leta. ²⁷

V Popotniku je leta 1935 omenjena zbirka Poezija in proza, ki jo je izdala Mala knjižnica tiskarne Merkur v Ljubljani. V prvem zvezku je Jurčičev Sosedov sin z uvodom in opombami Ivana Kolarja. Poročevalec poudarja, da bodo te zbirke koristile jezikovnemu pouku na meščanskih in srednjih šolah in dvignile zanimanje mladine za leposlovje. ²⁸

Večina poročil o Josipu Jurčiču je nepodpisana, verjetno so jih priobčili uredniki takratnih časopisov. Podpisan je bil edino Pavel Flere, ki je urejal revijo Popotnik. Najdaljši prispevek je objavil učitelj, pisatelj in glasbenik Janko Leban v svoji razpravi Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli, ki je izšla tudi v knjižni obliki. V svojih razpravah so ga večkrat omenjali tudi profesorji Josip Marn, Karel Ozvald in Viktor Bežek.

Tatjana Hojan

Naš list – 100

Pred stotimi leti je bil v pedagoškem glasilu Učiteljski tovariš objavljen naslednji dopis:

²⁵ Pavel Flere: Josip Jurčič. Spisi, X. zvezek. *P*, 45, 1924, str. 41.

²⁶ Pavel Flere: Josip Jurčič. Spisi. II. zvezek. *P*, 45, 1924, str. 108; *SU*, 25, 1924, str. 167. Podpis:—é.

²⁷ Jos. Jurčič: Zbrani spisi, druga izdaja. *UT*, 65, 1925, št. 48, (17.12.), str. 3—4.

²⁸ Albert Žerjav: Važne zbirke in priročniki za jezikoslovni pouk na meščanskih in srednjih šolah. Različne izdaje leta 1934. *P*, 56, 1934/35, str. 160. Podpis: Albert Silvin.

»V želji, da nudimo možnost učvrstitve misli o edinstvu, bratstvu, ljubezni in slogi zedinjenih delov našega naroda v dušah najmlajšega brstja našega naroda ter da se na ta način vzgoje nova in te ideje popolnoma se zavedajoča pokolenja, sem odločil, da se ustanovi otroški list s temi smernicami v založbi Ministrstva Prosvete. Ime listu bo »Naš list«.

List ne bi sledil tej svoji nalogi s posebnim poudarjanjem in podčrtovanjem omenjene misli. To tudi ni potrebno. Tako zdrava ideja, kot je edinstvo našega naroda, ne potrebuje vsiljevanja našemu narodu in njegovi mladini. Pač pa moramo, preživljajoči dobo različne vzgoje, vplivov, razmer in teženj, usmeriti vzgojo naše mladine v določen tir ter pripraviti mlade, z razkrojnimi vplivi še nedoteknjene duše naše mladine, da v njih vzklijejo enake težnje in čuvstva. Te težnje in ta čuvstva naj bodo v bodočnosti varen temelj narodnemu edinstvu v medsebojni ljubezni dosedaj vedno razdvajanih delov našega naroda.

Zato se bo pri urejevanju tega lista obračala največja pažnja zdravi in lahki zabavi, pristopni otroški duši, ki more koristiti doma in v šoli roditeljem in učiteljem kot pomožno čtivo. Tudi v tem se bo list razlikoval od dosedanjega načina urejevanja otroških listov, in sicer v toliko, da ne bo prinašal slabih poskusov in začetniška dela, temveč le izbrane stvari prave književnosti, naravno jasne in pristopne otroški duši. Pri večjih slovanskih in drugih naprednih narodih na zapadu je ta književni način urejevanja otroških listov že davno vpeljan in se je pokazal kot zelo vpliven na priroden in zdrav razvoj razumnosti, estetičnega čuvstva in smisla za čistost jezika pri otrocih, in sicer od ljudske šole pa do nižjih razredov srednjih šol.

Da se pri urejevanju lista zagotovijo te smernice, sem določil za urednika temu listu našega uglednega književnika in rodoljubnega pesnika Stevana Beševića, nekdanjega sourednika Zmajevga otroškega lista »Neven«.

Ta razpis naj se sporoči vsem učiteljem in učiteljicam v področju posameznih šolskih okrajev potom njihovih nadzornikov in naj se pojasni važnost ustanovitve takega lista ter naj se jih pozove, da se z vnemo zavzemo za razširjenje lista, ker le tako bo list mogel dosežati svojo nalogo.

Umevno je, da pričakujem predvsem od šolskih nadzornikov, da bodo v pravem razumevanju svoje dolžnosti in važnosti tega lista tudi osebno delovali na to, da se vse to čim bolje izvrši.

Minister Prosvete: Pribičević, I. r.

V zvezi z razpisom Gospoda Ministra Prosvete z dne 25. svečana t. l. ON Štv. 6690 se obvešča:

1. Da je »Naš list« namenjen učencem ljudskih šol in dijakom nižjih razredov srednjih šol;
2. Da bo izhajal enkrat mesečno, tudi za časa počitnic, na 16 straneh večje osmine z eno- ali večbarvnimi slikami ter napevi;
3. Da je cena listu 48 kron (12 dinarjev) letno, do konca tega leta pa le 36 kron (9 dinarjev). Naročnina se sprejema najmanj za pol leta, za letošnji letnik pa do konca leta 36 kron (9 dinarjev);

4. Da je treba pošiljati naročnino upravništvu »Našega lista« – Pop Lukina ulica štv. 14 Beograd;

5. Da je treba za vsako šolo naročiti vsaj toliko izvodov, kolikor je razredov;

6. Da je treba skrbeti, da si imovitejši učenci in učenke naroče list, za siromašne toda dobre učence pa naj dobrovoljno plačajo naročnino njihovi bogatejši tovariši, odnosno dobrotniki šole, ali pa naj naročnino za take učence plačuje šola iz svojega šolskega sklada.

Po naredbi Ministra prosvete, Načelnik splošnega oddelka L. R. Knežević l. r.«²⁹

Učiteljski tovariš je 5. maja 1921 v rubriki Književnost in umetnost zapisal: »Izšla je prva številka tega novega mladinskega lista, ki ga izdaja ministrstvo prosvete v Beogradu. Poleg srbohrvatskih prinaša prva številka tudi slovenske sestavke. Med drugim ima na koncu Vilharjevo Po jezeru. List je po vsebini in obliki zelo prikupljiv, krasi ga več prav lepih barvanih slik. Priporočamo ga v obilno naročevanje.«³⁰ Na kratko sta predstavljeni tudi številki 8 in 9 istega letnika. V obeh je poudarek na slovenskih prispevkih.

Naš list so omenjali tudi na zborovanjih učiteljskih društev. Na zborovanju radovljiškega okrajnega učiteljskega društva je šolski nadzornik priporočal naročilo tega lista, ki bi ga pri pouku lahko uporabljali tudi namesto čitank. Učitelji naj spodbujajo učence, da bi se nanj naročil vsaj vsak drugi.³¹

Na zborovanju kamniškega učiteljskega društva pa so predlagali glede naročnine na Naš list, naj UJU, poverjeništvo Ljubljana, izposluje pri upravi lista v Beogradu, da ta pošlje šolskim vodstvom na ogled prvo številko in priloži obenem tudi položnico.³²

Na zletu, ki so ga organizirala učiteljska društva: Slovenska Bistrica, Konjice, Šmarje–Rogatec, je bilo tudi vprašanje, kaj je z Našim listom, ki bo delal konkurenco našim listom. V zvezi s tem pa so tudi opozorili na predrage čitanke. Obe vprašanji so poslali okrajnemu šolskemu svetu, ta pa naj ju posreduje višjemu šolskemu svetu.³³

Na seji ožjega sosveta UJU, poverjeništvo Ljubljana, so odgovorili na dopis kamniškega učiteljskega društva glede Našega lista, da je pred kratkim izšel odlok višjega šolskega sveta, ki določa obvezno naročilo na ta list za vse šole v Sloveniji.³⁴

Eno redkih letnih poročil, ki so takrat izhajala, navaja v letopisu za šolsko leto 1921/22 v rubriki Domače čtivo naše šolske mladine: »Poleg knjig iz šolarske knjižnice so čitali razven prvega razreda učenci vseh razredov Naš List, ki je vzbujal v mladini bratsko ljubezen do naših krvnih bratov Srbov in Hrvatov.«³⁵

29 Nov mladinski list. *Učiteljski tovariš*, 61, 1921 (14. 4.), št. 16, str. 2.

30 Naš list. *Učiteljski tovariš*, 61, 1921 (5. 5.), št. 19, str. 6.

31 Radovljiško okrajno učiteljsko društvo. *Učiteljski tovariš*, 61 (5. 5.), št. 19, str. 4.

32 Kamniško učiteljsko društvo. *Učiteljski tovariš*, 61, 1921 (9. 6.), št. 24, str. 2.

33 Majniški zlet. *Učiteljski tovariš*, 61, 1921 (9. 6.), št. 24, str. 3.

34 VIII. seja ožjega sosveta UJU, pov. Ljubljana. *Učiteljski tovariš*, 61, 1921 (28. 7.), št. 31, str. 2.

35 Letno poročilo I. mestne šestrazredne deške osnovne šole v Ljubljani o šolskem letu 1921/22. V Ljubljani, 1922, str. 28.

Vsekakor je bilo poročilo pretirano. Verjetno so učenci prebirali samo slovenske sestavke, saj so se šele v 3. razredu začeli učiti srbohrvaščino, posebej težko pa so se spopadli s cirilico.

Na prvi skupščini Udruženja jugoslovanskega učiteljstva 8. in 9. novembra 1921 v Zagrebu so razpravljali tudi o skupnem mladinskem listu UJU. Tak list naj bi bil vez med vsemi tremi narodi in razvijal ljubezen do domovine. Predlagali so, da bi bil tak list Smilje, ki ga je izdajal Hrvatski pedagoško književni zbor.³⁶ Zamisel ni bila uresničena, verjetno prav zaradi izida Našega lista.

Oktober 1921 je bil v Učiteljskem tovarišu objavljen razpis nagrad piscem Našega lista. Mladinski pesniki in pisatelji naj pošljejo svoje prispevke in vsak dober spis bo nagrajen z 200 dinarji in vsaka pesem s 60–80 dinarji. Rok za pošiljanje spisov je bil 10. december.³⁷

Prva številka je izšla aprila, tako da je imel prvi letnik 9 števil. V julijski številki je urednik poročal, da bodo slike v listu odslej v štirih barvah. Cilj lista je podati lahko berilo in zabavo ter negovati bratstvo, ljubezen in enotnost pri mladini.³⁸ V septembrski številki je urednik opozoril, da šole zamujajo s predplačili. Večkrat je urednik nagovarjal pisce, naj pošiljajo v list svoja dela. Drugo leto je list izhajal od januarja do decembra in imel 12 števil. Na koncu leta je uredništvo objavilo, da je imelo mnogo stroškov zaradi podražitve papirja, tiska in klišejev in da mnogo dolguje. Mnogi tudi zelo neredno plačujejo. Zato je povečalo predplačilo lista na 24 dinarjev.³⁹

Leta 1923 je imel list 6 števil, izhajal je od januarja do junija, ker so se v uredništvu odločili, da bo list izhajal od septembra do konca šolskega leta. Zadnji letnik revije je imel 10 števil: 1, 2–3, 4, 5, 6 in skupaj od 7–10.

Septembra 1923 je Učiteljski tovariš objavil, da je prva številka lista natisnjena in naj na srednjih in narodnih šolah pohite z zbiranjem predplačil.⁴⁰

Gradivo v listu je bilo pri vsakem mesecu povezano z letnimi časom. Tako so bili v zimskih mesecih prispevki in slike povezani z mrazom, snegom in prazniki v tem obdobju, v spomladanskih mesecih s prebujanjem narave, v poletnih z opravili na poljih, v jesenskih s trgatvijo. Poleg pesmi in proznih prispevkov so bile v listu še nekatere druge rubrike. Ena od teh je bila Iz prirode, kjer so bili članki o živalih, sadju, glasbi, zemlji in pesku. Rubrika Listek je vsebovala kratke zgodbe izreke pomembnih ljudi, uganke, rebuse, v letniku 1923 tudi nalogi iz matematike in slovnice. Zadnja rubrika je bila Poročila in pošta uredništva. Samo v letniku 1923 je bila rubrika Knjige in časopisi, kjer so na kratko predstavili pravkar izdana dela.

36 I. drž. skupščina Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva. *Učiteljski tovariš*, 61, 1921 (17. 11.), št. 47, str. 2.

37 Razpis nagrad pisateljem in dopisnikom »Našega lista«. *Učiteljski tovariš*, 61, 1921 (20. 10.), št. 43, str. 4.

38 Poruke uredništva. *Naš list*, 1, 1921, št. 5, str. 16.

39 Poruke i pošta uredništva. *Naš list*, 2, 1922, št. 12, str. 16.

40 Naš list u štampi. *Učiteljski tovariš*, 63, 1923 (20. 9.), št. 38, str. 4.

Izhajale so pesmi z notami v srbsčini, hrvaščini in slovenščini. Slovenske so bile: Zvonikarjeva z besedilom Blaža Potočnika, Miroslava Vilharja Po jezeru, Ropoče mlin v Dolu (iz zbirke Janka Žirovnika), narodna pesem Na planincih solnčece sije (iz zbirke Janka Žirovnika), Frana Jordana Sokoliči – Aleksandru, narodna pesem Barčica, ponarodela Nesrečna zima mrazi me (iz zbirke Janka Žirovnika), Kamila Maška Otok Bleški (vse te pesmi je harmoniziral Dragoljub P. Ilić) in pesem Frana Končana Moj dom, ki jo je uglasbil Fran Jordan.

Precej je bilo prevodov povesti iz ruščine, poljščine, češčine, francoščine in angleščine. V letniku 1922 je bila v vseh številkah razprava Milorada Pavlovića Istorija naših plemena. Zajemala je zgodovino Slovanov od naselitve pa do vladarja Petra Karađorđevića. V letniku 1923 je isti avtor v vseh številkah pisal razpravo Lepa naša domovina, v kateri je obravnaval vse pokrajine v takratni SHS, razen Slovenije.

V decembrski številki leta 1923 je bila objavljena pesem Sveti Sava, ki jo je napisal pesnik, pisatelj in prevajalec Vladimir Stanimirović. Urednik je ob njej napisal, da so jo objavili tako zgodaj zato, da se jo bodo dijaki naučili in jo na svetosavski proslavi na šolah deklamirali.⁴¹

Objavljali so tudi članke o književnikih. Leta 1922 so pisali o srbskem pesniku Jovanu Jovanoviću Zmaju. Njega je k delu spodbudil Djordje Natošević, čigar stoto obletnico rojstva so v Novem Sadu proslavili leta 1921.⁴²

V zadnjem letniku 1923/24 so pisali o pesniku Branku Radičeviću. V tem letu je bila 70. obletnica njegove smrti in stota obletnica njegovega rojstva. Prva proslava je bila marca 1924 v njegovem rojstnem kraju Slavonskem Brodu, drugo pa so v članku napovedali za junij v Sremskih Karlovcih.⁴³

Tega leta sta umrla dva redna sodelavca lista Aleksa Šantić in Dušan Vasiljev. Aleksa Šantić je umrl 2. februarja 1924. Ob 50. obletnici njegovega rojstva leta 1918 so izdali njegove pesmi. Bil je član Srbske kraljeve akademije. Ob nekrologu je bila tudi njegova pesem Naša otačbina, ki je bila že objavljena v decembrski številki leta 1921.⁴⁴

27. marca 1924 pa je umrl 24-letni Dušan Vasiljev iz Velike Kikinde. Napisal je številne pesmi in jih objavljaj v takratnih mladinskih časopisih.⁴⁵

Posebno pozornost so posvetili tudi kralju Petru I. Karađorđeviću ob njegovi smrti avgusta 1921 in rojstvu Petra II. V oktobrski in novembrski številki leta 1923 so mu posvetili pesmi v srbsčini, hrvaščini in slovenščini. Prav tako so bile objavljene pesmi v vseh treh jezikih ob poroki Aleksandra Karađorđevića v 5. in 6., majski in junjski številki 1922.

41 Vladimir Stanimirović: Sveti Sava. *Naš list*, 4, 1923/24, št. 4, str. 3.

42 O Čika – Jovi. *Naš list*, 2, 1922, št. 3–4, str. 25–26.

43 Branko Radičević. *Naš list*, 4, 1923/24, št. 7–10, str. 46.

44 Stevan Bešević: + Aleksa Šantić. *Naš list*, 4, 1923/24, št. 6, str. 1–2. Podpis: Ur.

45 + Dušan Vasiljev. *Naš list*, 4, 1923/24, št. 7–10, str. 45.

Urednik lista Stevan Beševič je bil rojen 1868 v Sremski Mitrovici, umrl pa 1942 v Beogradu. Bil je pesnik, dramatik in konstruktor. Pesmi je objavljaval v številnih takratnih listih. Večkrat sta bili uprizorjeni njegovi drami *Za suncem* in *Kneginja Maja*. Urejal je lista *Vrač Pogadžac* in *Službene novine* ter *Ilustrovano djačku antologiju*. Konstruiral je modele avionov, čolnov in helikopterja. V reviji *Naš list* je objavil številne pesmi s podpisom *Steb*.

V reviji je sodelovalo veliko Slovencev. Največ prispevkov je imel Gustav Strniša. Pisal je pesmi in povesti. Že pred sodelovanjem v *Našem listu* je pisal pesmi, prozo, reportaže, igral v mariborskem gledališču, preživel se je s časnikarstvom in literarnim delom. Leta 1916 je v samozaložbi izdal zbirko mladinskih pesmi *Za solncem*.

S številnimi pesmimi in krajšo prozo je v listu sodelovala uradnica Vera Albrecht. Aktivno je delovala v ženskih društvih in od leta 1918 objavljala prispevke v revijah *Svoboda*, *Ženski svet* in mladinski reviji *Novi rod*.

Med sodelavci lista je bil najbolj znan književnik Franc Ksaver Meško, duhovnik iz Sel pri Slovenj Gradcu. Objavljenih je imel že kar nekaj mladinskih povesti. V *Našem listu* je objavljaval predvsem pesmi. Prav tako je bil že uveljavljen pisec Julij Slapšak, učitelj iz Ljubljane, ki je v *Našem listu* objavil zgodbo pod psevdonimom Juraj Jurajević.

Znan pisatelj je bil tudi pravnik dr. Ivo Šorli, ki je objavil že precej pesmi, povesti in romanov. V *Našem listu* je objavil povest *Strah*.

V tretjem in četrtem letniku je predvsem z basnimi veliko sodeloval Anton Kosem (podpisoval se je z *Zvonimir*).

S pesmimi so sodelovali še: pisatelj in pesnik Vinko Bitenc, časnikar Fran Radešček, uradnik Fran Rojec, s prozo pa uradnik Ivan Zorec.

V prvem letniku revije leta 1921 sta dve pesmi Jovana Jovanovića *Zmaja*, ki ju je poslovenil eden takrat najboljših slovenskih pesnikov dr. Alojz Gradnik.

Od slovenskih avtorjev v reviji je bilo največ pedagogov. Nekateri so sodelovali s poezijo, drugi s prozo, nekateri pa z obojim. Nekateri so se oglasili le enkrat. Dr. Joža Lovrenčič, takrat profesor na državni realni gimnaziji v Ljubljani, je v prvem letniku objavil pesem in kratko povest. Do tedaj je bil že uveljavljen pesnik in pisatelj in svoja dela objavljaval v literarnih in mladinskih revijah. Tudi Marija Kmet, upokojena učiteljica in avtorica številnih del, je povest objavila samo v prvem letniku, tam pa tudi svojo pesem *Ivanka Kalin*, učiteljica na prvi meščanski dekliški šoli v Ljubljani. V istem letniku je objavil pesem dr. Ivan Pregelj, profesor na gimnaziji v Kranju, že znan pesnik, pisatelj, dramatik in kritik.

V letniku 1922 je več pesmi objavil Anton Vogrinec, učitelj pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah. Zanimivo zgodbo *Notarjeva knjižnica* je v tem letniku objavil dr. Pavel Strmšek, profesor na klasični gimnaziji v Mariboru. Urejal je mariborski kulturni vestnik *Zrnje*, ki ga je izdajala uprava Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru in priredil nekaj učbenikov.

Pesmico *Sinčku* (Ko sem odhajal od doma) je v tem letniku objavil profesor na mariborski gimnaziji Janko Glazer, ki je do takrat objavil pesniško zbirko, uredil Slovensko narodno liriko in s prispevki sodeloval v literarnih revijah.

V letniku 1923 je objavil pesmi Frančišek Ločniškar, šolski upravitelj na Turjaku. V mladinskih in literarnih revijah je objavljajal pesmi in povesti, izšla je njegova zbirka pesmi *Iz raznih stanov in priredbe pesmi za šolsko mladino*.

V tem letniku je objavil pesmi Franc Borko, takrat še študent. Josip Jurančič, učitelj od Sv. Marka niže Ptuja, je pod imenom Bogdan v tem letniku objavil slovenski prevod spisa nemškega pedagoga Friedricha Wilhelma Foersterja *Moč dobrote*. V tem času je objavljajal pedagoške članke v revijah *Učiteljski tovariš* in *Popotnik*.

V letniku 1923 je pesem objavila Marica Lavrač, takrat učiteljica v Šentvidu pri Grobelnem. Zelo aktivna je bila pri Družbi Cirila in Metoda.

Nekateri šolniki so v listu sodelovali več let. Anica Černež, učiteljica na dekliški osnovni šoli v Celju, je s pesmimi sodelovala v letniku 1923 in 1923/24. Te pesmi, ki jih je podpisovala kot Anica, so tudi njene najzgodnejše, številne pa je pričela objavljati v 30. letih.

Stanko Gradišnik, učitelj na deški osnovni šoli v Celju, je s pesmimi sodeloval v letniku 1922 in 1923/24. Bil je tudi igralec in režiser.

Že uveljavljen pisatelj je bil Ivo Trošt, šolski upravitelj v Tomišlju. Sodeloval je v vseh takratnih literarnih in mladinskih listih in izdal dve zbirki povesti *Moja setev*, ki sta izšli leta 1914 in 1920. V Našem listu je sodeloval v letniku 1921 in 1923/24.

Tudi Fran Roš, učitelj v Preboldu, je s prozo in poezijo sodeloval v takratnih listih. V Našem listu je s pesmimi in pripovedkami sodeloval v letnikih 1922 in 1923.

Številne povesti je v letnikih 1922 in 1923 objavil Anton Lenarčič, učitelj iz Pobrežja pri Mariboru, ki je bil v tem obdobju nastavljen v pisarni okrajnega šolskega sveta v Logatcu.

V letniku 1923 je izšla slovenska povest s podpisom J. Šimunac.

Med srbskimi in hrvaškimi avtorji v listu so bili tudi nekateri znani književniki. Zelo veliko pesmi je objavil srbski pesnik in urednik Aleksa Šantić, ki je umrl še med izhajanjem tega lista. Prav tako je bil zelo aktiven srbski pesnik in pisatelj Dušan Vasiljev, ki je prav tako umrl med izhajanjem lista.

Milica Janković, profesorica risanja, je v listu objavljajala pesmi in povesti. Že pred tem pisala pesmi in povesti in jih leta 1922 izdala v več knjigah.

Zelo znana sodelavka lista je bila Desanka Maksimović, srbska pesnica in pisateljica, profesorica književnosti. Leta 1924 je objavila pesmi v knjigi *Pesme*.

Rudolfo Franjin Magier, hrvaški književnik, učitelj in šolski nadzornik, je več pesmi objavil v letniku 1922. Že leta 1905 je izdal zbirko pesmi, 1906 *Antologijo hrvatske omladinske književnosti*, 1922 pa *Pjesme iz osame*.

Povesti je v listu objavljajala hrvaška književnica Zdenka Marković, ki je leta 1922 izdala knjigo *novel in črtic Kuća u snijegu*. Več povesti je objavil tudi profesor zemljepisa Zvonimir Petek.

Več pesmi so v listu objavili: hrvaški pesnik z Vrbnika Anton Josip Katunar in hrvaška učiteljica Ljudevit Krajačić in Ante Dukić.

S pesmimi in povestmi je v listu sodeloval učitelj in književnik iz Samobora Bogumil Toni, s povestmi pa hrvaški romanopisec in pripovednik Zvonimir Šubić.

Naš list (Slovenski šolski muzej, knjižnica).

Spesmimi in povestmi je sodeloval srbski književnik Milutin Jovanović, med letoma 1921 in 1924 poslanec Kraljevine SHS v Bernu. Leta 1903 so izšle njegove Pesme, 1919 pesmi Svetlim i krvavim tragom in proza Neznani i zaboravljeni 1921.

Veliko prispevkov v listu je bilo brez podpisa ali samo s črko.

Na koncu letnika 1923/24 je v rubriki Zagonetke zapisano vprašanje, zakaj je revija izšla šele sedaj in zakaj so štiri številke v enem zvezku. Odgovor je bil na platnicah revije. Po februarški številki revije so izčrpali finančne možnosti za redno plačevanje tiskarskih in drugih izdatkov. Tudi s predplačili si niso mogli pomagati, ker jih je bilo premalo. Zato so izšle štiri številke skupaj in v manjšem formatu. Je pa v njej več slik kot običajno. Napovedano je bilo nadaljevanje revije v novem šolskem letu 1924/25, vendar je prenehala izhajati.

Proti koncu leta 1924 je uredništvo Učiteljskega tovariša odgovorilo tistim, ki so mu pisali, kaj je z Našim listom. Da nima stikov z upravo lista in tudi vse dopise v zvezi z listom pošiljajo tja. Tudi vsi, ki jih zanima usoda lista, naj se obrnejo na upravo lista v Beogradu.⁴⁶

V slovenskem pedagoškem tisku ni bilo nobene večje ocene tega lista, prav tako ne v literarnih revijah. Največ je o njem napisal Josip Brinar, pisatelj in takrat ravnatelj dekleške meščanske šole v Celju. Z velikim zanimanjem je pričakoval ta list, »ki so šle pred njim tako lepe besede v svet. Ta list, namenjen jugoslovanski mladini, pa ni prinesel – vsaj nam Slovencem ne – česar smo pričakovali. Namesto, da bi se bili oglasili naši najboljši pisatelji ter se postavili pred našimi brati, priobčil je Naš list nekaj plehkkih stvaric. Uredništvo je menda ubornost slovenskega dela občutilo; zato je seglo po naši ponarodeli pesemci Po jezeru, da s plaščem bratovske obzirnosti pokrije našo – recimo malobrižnost. Saj ubošstvo v slovenski književnosti temu ni vzrok; lahko bi segli po spisih naših klasikov, ako

⁴⁶ Kaj je z »Našim listom?« *Učiteljski tovariš*, 64, 1924 (11. 12.), št. 49, str. 2.

se sodobnim pisateljem ni pravočasno obrnila pozornost na ta prvi jugoslovanski list, namenjen mladini. Sploh bi po načrtanem programu Našega lista pričakovali, da dobimo nekako revijo najboljših srbohrvatskih in slovenskih del, bodisi celotne spise ali tudi samo vzorne odlomke, tako da bi bratje med sabo spoznali najprej tisto, kar imamo za mladino najboljšega, četudi ni – najnovejše.⁴⁷

Pač pa sem v srbskih revijah našla dve poročili o reviji iz leta 1921. Prvo je bilo objavljeno v Glasniku profesorskega društva, ki je izhajal v Beogradu. Napisal jo je urednik lista in politik Jaša M. Prodanović. Pohvalil je opremo lista, vsebine pa ne. Menil je, da so pesmi prisiljene in stihotvorske ter imajo poučno vsebino, kar je zelo slabo. Tudi nekatere povesti so slabe. Mesto nauka naj bi uporabljali raje kakšne narodne pregovore.⁴⁸

Nepodpisana ocena šeste številke letnika 1921 je bila objavljena v listu Narodna prosveta, ki je izhajal v Beogradu. Tudi ta ocena je bolj pohvalila slike kot besedila. O poeziji piše, da je na prelomnici, stara je oslabela, nova pa je večkrat nerazumljiva odraslim, še bolj pa otrokom. Uredniku svetuje, naj izbere za objavo nekatere stare pesmi npr. Djura Jakšića ali Jovana Jovanovića Zmaja in narodne pripovedke. Vendar na koncu ocene poudari, da ima list dober namen bližati mladino vseh treh narodov in bi zato moral postati splošno berilo šolske mladine.⁴⁹ Zanimivo je, da vse te ocene izšle v prvem letu izhajanja lista, niso pa nato spremljale naslednjih letnikov.

Naš list je zanimiv poskus ustvariti skupen mladinski časopis jugoslovanskih narodov, ki pa ni najbolje uspel. Veliko uspešnejši sta bili dve pedagoški reviji, ki sta prav tako objavljali prispevke v vseh treh jugoslovanskih jezikih. Prva je bila Glasnik profesorskega društva, ki je izhajala od leta 1921 do 1941 v Beogradu, druga pa Gradjanska škola – Meščanska šola, ki je izhajala od leta 1924 do 1941 v Mariboru.

Tatjana Hojan

Njiva - 100

Revija za gospodarstvo, politiko in prosveto

Revija Njiva je pričela izhajati v Ljubljani pri založbi konzorcija Jutro. V prvem letniku 1921 je izšlo 20 števil. V drugem letniku je izhajala vsakih štirinajst dni, izšlo pa je 10 števil. Urejal jo je dr. Vladimir Knaflič, pravnik in publicist, avtor številnih člankov in razprav v takratnem časopisju.

Revija je imela poleg člankov še rubriko Listek, v kateri so bili razni leposlovni prispevki, in rubriko Pregled, v kateri so bile še podrubrike: Socialna politika, Filozofija, Politika, Med revijami, Književni glasnik in Beležke.

S področja šolstva je bilo kar nekaj člankov. V prvi številki je bila statistika

47 Josip Brinar: Novejše slovstvo za mladino. *Pedagoški zbornik za leto 1921*, 19, 1921, str. 117–118.

48 Jaša M. Prodanović: Dečki listovi. *Glasnik profesorskega društva*, 1, 1921, št. 9, str. 389–390.

49 Naš list. Br. 6. *Narodna prosveta*, 3, 1921, št. 75, str. 1.